

DER ER IKKE SÅ MEGET AT FRYGTE

– kom i gang med forhandlingerne

Der er mange grunde til, at det ikke er alle, der forhandler løn. En af barriererne er samtalen med mester, der kan være noget af en udfordring – både for tillidsrepræsentanter og kollegaer. Derfor er temaet for årets lønkampagne ”knokler du for peanuts?”

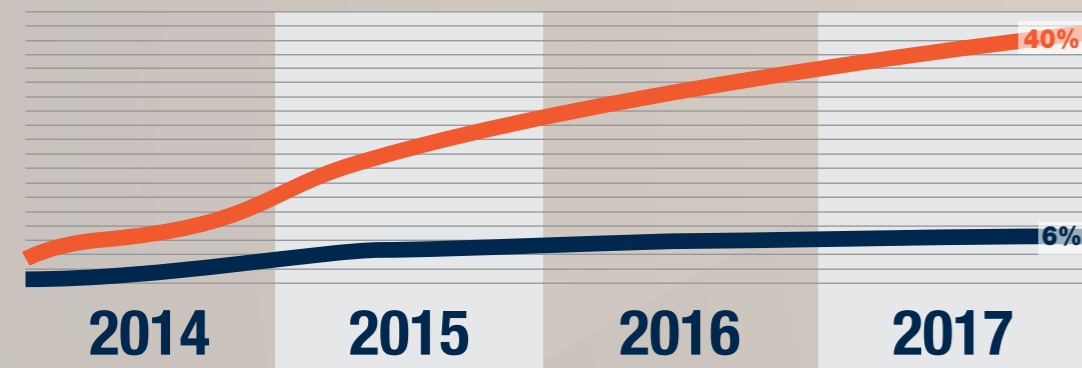
Det skal forstås på den måde, at elektrikerne de sidste år har fået meget beskedne lønstigninger, så derfor en klar opfordring til at udnytte den mulighed, der er i vores overenskomster, til at benytte sig af sin ret til at få en lønforhandling med din arbejdsgiver.

DET GÅR GODT... FOR VIRKSOMHEDERNE

Krisen er overstået i el-branchen, men gevinsten er skævt fordelt. El-virksomhedernes indtjening er steget med cirka **40%** siden 2013, mens elektrikerlønnen kun er steget med cirka **6%**. Det kan blive bedre. Nu skal der forhandles lokalt.

Udvikling i virksomhedernes overskud

Udvikling i medarbejdernes løn

Kilde: AE pba. TEKNIQ, Forretningsbarometer 2017 og Dansk El-forbunds lønstatistik. Index 100 i 2013

FØR DU FORHANDLER

Forberedelse er det halve arbejde. Inden du går i gang med forhandlingerne, er det altid en god ide, at forberede sig. Til en del af forberedelsen har forbundet fået udarbejdet et notat fra AE-Rådet, som siger noget om, hvordan det går i el-branchen, sammenholdt med økonomien.

Ligeledes vil der på forbundets hjemmeside kunne findes en lønstatistik, men også her kan du finde andre gode råd til forhandlingerne.

Du kan ligeledes finde et skema over lønresultater andre steder.

I din lokale afdeling kan de hjælpe dig med, hvad der sker lokalt, ligesom de også kan hjælpe med at se virksomhedens udvikling og eventuelle regnskab.

LÆG EN STRATEGI

Forbered dig grundigt på lønforhandlingen. Læg en strategi og udvælg de områder, du især vil lægge vægt på. Prøv at forudsæ mesters argumenter og vurder dine egne i forhold til hans.

BRUG EFTERUDDANNELSEN

Lad efteruddannelse og kompetenceudvikling indgå i lønforhandlingen. Planlæg allerede nu, sammen med mester, hvilke kompetenceområder der skal sættes på det kommende år. Og planlæg en løsning for kompetenceudviklingen.

#DET' JO PEANUTS

DANSK EL-FORBUND

www.def.dk

Følg os på [facebook.com/DanskEIForbund](https://www.facebook.com/DanskEIForbund) og fang kampagnen på #detjopeanuts

DANSK EL-FORBUND

Hvis du ikke vil nøjes med Peanuts.

Guide til lønforhandlingen for tillidsrepræsentanter.

#DET' JO PEANUTS

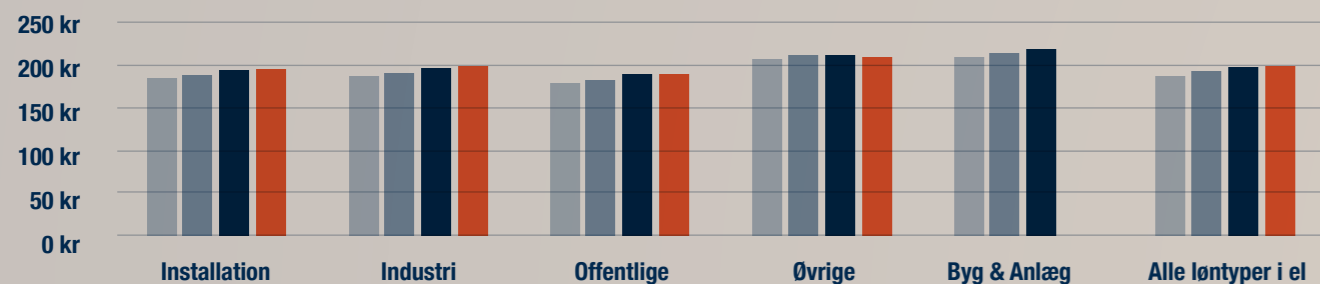

DU FORHANDLER MED FORBUNDET I RYGGEN

Som tillidsrepræsentant er lønforhandlingen sikkert et af årets højdepunkter på både godt og ondt. Godt, fordi det er spændende at forhandle sig frem til et resultat, som kollegaerne er glade for. Mindre godt, fordi der samtidig ligger et stort forventningspres på dine skuldre, der kræver forberedelse, gode argumenter, mod og taktik. Hos Dansk EI-Forbund er vi rigtig glade for din indsats. For at hjælpe dig har vi samlet nogle af vores bedste råd. Dem kan du bruge inden, under og efter lønforhandlingen – både i forhold til dig selv og dine kollegaer.

SÅ MEGET TJENER VI SAMMENLIGNET MED ANDRE FAGGRUPPER

Lønninger på de forskellige områder i DEF sammenlignet med Byg & Anlæg

2014 2015 2016 2017

Som det fremgår af diagrammerne, har lønudviklingen for elektrikere været meget moderat under og efter krisen. Samtidig anvenders der i stigende grad vikarer og udenlandsk arbejdskraft i virksomhederne. Klubben og tillidsrepræsentanten kan modvirke social dumping, ved at indgå lokalaftale med virksomheden, om en fast grundløn: En aftale om den mindste betaling der må forekomme i virksomheden ”når man kommer ind fra gaden”.

Lokalaftale om grundløn er med til at beskytte vikarer mod ringere løn, end den der sædvanligvis gives i virksomheden. Det er samtidig et værn mod social dumping, således at udenlandsk arbejdskraft ikke ansættes til udenlandsk lønniveau.

DINE KOLLEGAER SKAL OGSÅ FORHANDLE

Priserne stiger trods alt, og hvis lønnen ikke følger med, er det reallønnedgang. Derfor er det vigtigt, at alle bruger deres ret til en personlig lønforhandling. Men der er desværre en del, som ikke får taget den. Enten fordi det ikke er rart at skulle ind til mester, eller fordi det er nemmere at lade være. Det betyder også, at de går glip af både ekstra tillæg og andre goder.

TR kan forhandle grundvilkår for alle kollegaer. Til den personlige lønforhandling kan TR deltage som bisidder hvis du ønsker det.

HOLD DIG OPDATERET – BRUG DANSK EL-FORBUND

Hold dig selv opdateret ved at deltage i relevante TR-kurser fx forhandlingsteknik, de faglige grundkurser, overenskomstkurserne eller lokale netværksmøder. Tilmelding til TR-kurser sker i din lokale DEF-afdeling. Desuden finder du mange flere gode råd og argumenter på def.dk Mange afdelinger afholder ligeledes lønmøder, hvor du vil kunne møde andre, der også er i gang med lønforhandlinger.

NÅR FORHANDLINGERNE ER I GANG

– maskinen kører, hjulene snurrer

HOLD DINE KOLLEGAER INFORMERET

For at dine kollegaer skal føle sig engagerede omkring forhandlingen, er det vigtigt, at du hele tiden følger op på udviklingen i forhandlingen og taler med dem om taktik og om, hvordan du forhandler.

HOLD DINE KOLLEGAER OPDATERET

Involver dine kollegaer! Det er vigtigt, at du hele tiden følger op på den sidste nye udvikling. Brug det som argument i forhandlingen, at du skal have klubbens accept. Hold klubmøde, hvor I gennemgår resultatet, inden den endelige aftale indgås.

GOD STEMNING OG GOD TID

Tag ikke forhandlingerne personligt, men kom med godt humør og prøv at bevare en god stemning. Der kommer sjældent mere ud af at være krigerisk eller truende. Aftal god tid med mester til forhandlingen, så I ikke bliver presset eller stresset af tiden.

NÅR FORHANDLINGERNE ER SLUT

– stilhed efter stormen

FORTÆL OM RESULTATET TIL DINE KOLLEGAER OG TIL DEN LOKALE AFDELING.

Så snart du har det endelige resultat, skal det kommunikeres ud til dine kollegaer, så I kan tale åbent om det.

HUSK AT GIVE DANSK EL-FORBUND BESKED OM JERES LØNRESULTAT.

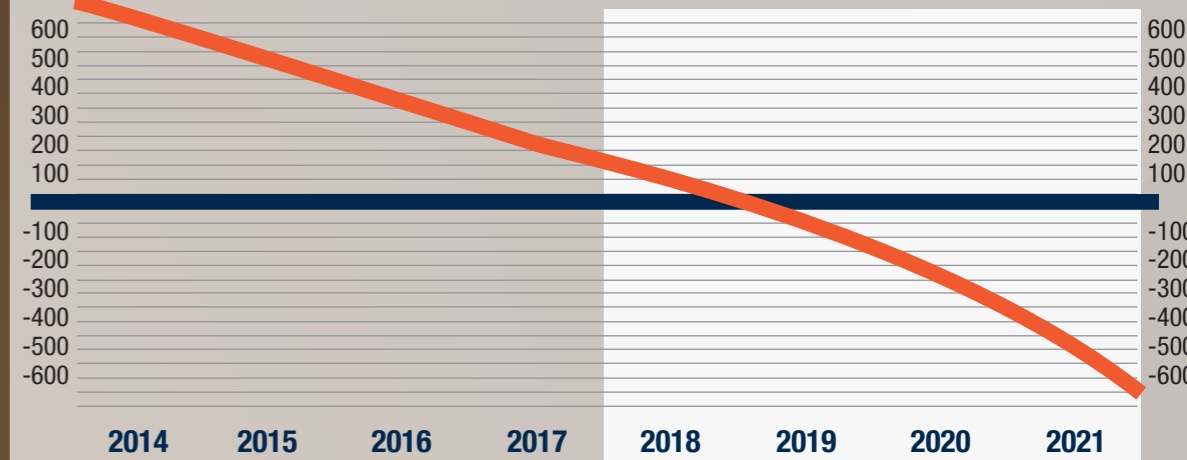
Vi vil gerne kunne følge lønudviklingen for vores medlemmer, så det er vigtigt, at vi modtager resultaterne fra dig, når I er færdige med at forhandle. Gå ind på def.dk og angiv jeres resultat i skemaet på siden. Eller kontakt din lokale DEF-afdeling.

Gå ind på def.dk og se resultaterne fra andre klubbers lønforhandling. Kontakt din lokale afdeling når I er færdig med forhandlingen, så jeres resultat kan komme på skemaet.

BAK DINE KOLLEGAER OP TIL DERES PERSONLIGE FORHANDLING.

Dine erfaringer og viden i forhold til lønforhandling er vigtige at give videre til dine kollegaer, når de skal til deres personlige forhandling. For mange er det ikke noget, de ser frem til. Så tal med dem og giv dine gode råd og forhandlingsteknikker videre – især til dem, der ikke har prøvet at forhandle så mange gange. Nyhedsbrevet ”Online” udsendes til alle TR og AMR elektronisk. Her vil TR kunne bestille materiale til lønkampagnen. Bl. a. en lille pose peanut til uddeling blandt kollegaerne, som minde om at vi kun fik peanuts til sidste lønforhandling. Der vil også være gode rådgode råd til argumenter overfor mester, til selve samtalen og et praj om, hvordan niveaueet for lønforhøjelse ligger generelt.

Antal arbejdsløse elektrikere i Danmark

Samlede antal elektrikere i Danmark pr. 01/11-2017 er 37.300. Der er kun 245 uden fast ansættelse. På baggrund af tal fra AE rådet

HUSK LÆRLINGENE

VI SØRGER FOR DANMARKS ELEKTRIKERE – OGSÅ LÆRLINGENE!

Lærlinge må oftest nøjes med mindstelønnen. Her er der nemlig ingen, der forhandler sig til mere. Det er ærgerligt, men det kan heldigvis ændres!

KAN SVENDENE GØRE DET FOR LÆRLINGENE?

Der er mange gode grunde til, at lærlingene har fortjent lidt ekstra. Den vigtigste er forståelse for, hvorfor det er vigtigt at være organiseret. Opbakning fra Dansk EI-Forbund og fra dig som tillidsrepræsentant er en af de første kontakter med vores forbund – og til fagbevægelsen. Derfor er det vigtigt, at vise, hvem der sørger for Danmarks elektrikere. Det er også vigtigt for sammenholdet i virksomheden, at du som tillidsrepræsentant går forrest og viser, at lærlinge er mindst ligeså vigtige som resten af kollegaerne. Derudover er ekstra løn også blevet mere aktuelt i dag, hvor lærlingene typisk er ældre og har fået flere udgifter og forpligtelser.

LØN ER IKKE DEN ENESTE BELØNNING

Heldigvis er der ikke meget, der forhindrer dig i at forhandle lidt ekstra hjem. Og hvis argumentet om, at lærlingene er en klods om benet for virksomheden kommer op, så er du i din gode ret til at henvise til, at Dansk EI-Forbund og arbejdsgiverne ved flere lejligheder har fået manet denne påstand i jorden. Lærlinge er god arbejdskraft. Og det skal de belønnes for.

Men det behøver ikke nødvendigvis at være lønkroner, der skal forhandles hjem. Fri mobil, kørekort, årsbonus, særlige fridage, højere overtidssatser eller måske et tilskud til fitnesskortet er også oplagte muligheder. Bare, der bliver forhandlet – så vi kan få det gjort helt naturligt, at lærlinge også bliver tiltænkt lidt ekstra.

FÅ EN GOD LØNFORHANDLING

Uanset om det er dig selv eller din tillidsrepræsentant, der skal forhandle din løn, så er det en god ide at kigge på listen med argumenter for, hvorfor du er en værdifuld medarbejder. Måske kan du tilføje et par ekstra punkter, der er helt specielle for netop din arbejdsplads. Det er også vigtigt, at du gør dig klart, hvor meget du har tænkt dig at kræve. Men herudover får du her et par gode tip til selve samtalen:

- Planlæg god tid til samtalen og find et sted med fred og ro
- Brug lidt tid på at tænke over, hvorfor du er en god medarbejder. Og fremlæg det for mester
- Find et rimeligt, men også præcist krav, I kan forhandle ud fra
- Lad være med at blive vred eller tage det personligt, hvis mester siger nej. Så prøv noget andet
- Spørg evt. hvad der skal til, hvis du skal have lidt ekstranæste år og lav en aftale om det

Husk: Der skal forhandles, hvis lønnen skal forvandles.